

Sergej Flere

A TÁJÉKOZTATÁS JELENTŐSÉGE A KÜLDÖTTRENDSZERBEN

Nagy általánosságban szemlélve és csak a törvényes előírásokban, szabályzatokban felsorolt kívánalmakat véve alapul a küldöttrendszer és a tájékoztatás relációján minden érthető, egyszerű és problémamentes. Elfogadva ezt a szemléletet, amely a tájékoztatás technikai kivitelezésére egyszerűsíti a problémát, nem is kellene mást tenni, mint valóra váltani azt, ami le van írva. Ez annak az eredményes tájékoztatásnak a megfogalmazása, amely a küldöttrendszer megvalósításának és szerepköre betöltésének „funkciójában áll”. Az előbbihez kapcsolódnak az igaz, valóságghú, érthető és idejében történő tájékoztatásról alkotott elvek és álláspontok, az olyan tájékoztatásról tehát, amely a küldöttrendszer minden szubjektuma számára hozzáférhető és érthető.

Az ismert és elfogadott álláspontok sorába tartozik az is, hogy a küldöttrendszer bevezetése mint az öngazgatási fejlődés új szakasza a korábbinál sokkal fontosabb tényezőként kezeli a tájékoztatást és igényli egy megfelelő tájékoztatási rendszer kiépítését. Elismerjük tehát a tájékoztatás és a küldöttrendszer közötti szoros kapcsolatot. A tájékoztatás a küldötti viszonyok, a kommunikáció, a viták és nézetek egyeztetésében vertikális és horizontális irányban (például a helyi közösségek küldöttségei között) egyaránt fontos tényező. A szerepkör betöltésének lényeges feltételezése azonban az információáramlás folyamata és iránya azon körülményekről, amelyek közepette egy-egy probléma, vagy kérdéskör kialakul, ennek elemeiről, tartalmáról, megoldási lehetőségeiről, a megoldás különböző variációiról, valamint a különféle küldöttségi és öngazgatási szervek ezzel kapcsolatos állásfoglalásáról.

A fentiekhez sorolhatnánk talán még azt a nézetet is, mely szerint a küldöttrendszer feltételezi egy más, az általános tömegtájékoztatás, a politikai propaganda és a tömeg kommunikációs eszközei által kialakított tájékoztatási formáktól eltérő információrendszer megteremtését. Amíg a klasszikus tájékoztatás általában azzal ismert meg bennünket, ami már megtörtént (a meghozott döntésekkel), addig a küldöttrendszer szolgáltatásban álló tájékoztatásnak olyan problémákról kell informálnia, amit

együttesen, demokratikus akcióval kell megoldani, ismerve a megoldás minden szempontját és feltételét. A tájékoztatásnak serkentőleg kell hatnia a küldöttekre, az egész bázisra a probléma megoldásában a tulajdon és a más közösségek érdekeinek áttekintésében és a döntéshozatali folyamat valamennyi fázisának figyelemmel kísérésében, a határozatok végrehajtásában.

Egyelőre nincs olyan kiépített tájékoztatási rendszer, amely az említett követelményeknek eleget téve elláthatná a küldöttrendszeri tájékoztatás minden feladatát. Erről kommunikációelméletünkben több nézet, álláspont is kialakult és több elemző kutatómunka, tudományos felmérés is készült.¹ Ezek közül tekintünk át néhányat.

1. Az emberi környezethez viszonyítva bizonyos értelemben az „információ jelentős szennyezettsége” tapasztalható. Ez a megállapítás csak részben pontos, vagyis ez csak egyik oldala a tájékoztatással és tájékozottsággal kapcsolatos kérdéskörnek. Egyfelől tehát tény az információk hiperprodukciója, amit a legkülönbélebb intéstúciók fogalmaznak meg és közvetítenek, kezdve a nagy propaganda tájékoztatási intézményektől, a sokféle társadalmi intézményen át az iskoláig és gyáracsarnokig. Az alkalmazott műszaki eszközök is sokfélék, kezdve a műbolygóktól a sokszorosítóig. A tájékoztatás hiperprodukciója mellett is gyakori eset azonban, hogy az információk nem az embert érdeklő és érintő legfontosabb problémákról szólnak, vagy ha igen, nem olyan módon, hogy közérthetőek, mindenki számára „hozzáférhetőek” legyenek. Miután pedig az információgyártásnak hiperprodukciós jellege van, és mivel az információkat befogadó személy szabadon dönt arról, befogad-e, tudomást vesz-e egy-egy információról, vagy sem, így sokan a fontos problémákat illetően is tájékozatlanok maradnak. Sőt, mivel gyakran nemcsak az információk egyszerű hiperprodukciójáról beszélhetünk, hanem az érdektelen és érthetetlen információk hiperprodukciójáról is, így az emberek spontán védekeznek az „információ szennyezettségétől”.

Egyszerűen mondva a nagyobb számú információ nem járul egyértelműen hozzá az egyén jobb tájékoztatásához, a releváns kérdésekben való jobb tájékozottságához. Ehelyett különféle egyensúlybomlást eredményezhet.

2. A tájékoztatás általános problémáitól a saját körülményeinkre jellemző specifikus problémák felé haladva meg kell említeni a *kommunikáció-, illetve információkultúra* kérdését. Tudományosan arról nem beszélhetünk, hogy ilyen kultúra egy-egy közegben nem létezik, hanem csak arról, hogy milyen és mik a legfőbb jellemzői. Kultúránk általában, különösen pedig beszéd- és kommunikációkultúránk egészen a közelmúltig az *epikus, az iparosodás előtti kultúra* jegyeit viselte magán és ez a jellegzetessége napjainkban is érezhető. Nem vonhatók kétségbe ennek a kultúrának azon erényei, hogy meghatározott társadalmi viszonyok közepette kiválóan megfelel a rendeltetésének. Nem felel meg azonban ez a kommunikációkultúra a mai ipari, urbanizált életformának, a dinamikus életkörülmények és a gyors döntéshozatal támasztotta követelmé-

nyeknek. Nem gazdaságos és nem hatékony a beszédkultúra epikus jellege a nagyszámú döntéshozatal és a döntéshozatali folyamatban résztvevők nagy száma végett sem.

Az öngazgatás és ennek egyik legfontosabb tényezője, a küldöttrendszer továbbfejlesztése érdekében a kulturális szférában a viszonyok megváltoztatásáért keilene síkraszállni, egy racionálisabb, tudományosan megalapozottabb kultúra meghonosításáért. Akkor az álláspontokat, illetve a határozatokat vezérlő érdekeket is ködösítés nélkül, világosan, érthetően érvényesíthetnénk.

A kulturális légkör és magának a kultúrának megváltoztatása azonban olyan folyamat, amit többnyire objektív körülmények határoznak meg, ezek pedig lassan és jobbra csak ösztönösen változnak.

A hagyományos kultúra ma is kifejezett jelenléte mellett szól az is, hogy a polgárok és dolgozók a falusi helyi közösségekben és társultmunka-szervezetekben (ahol a munkaszervezeteknek nincs több tmasz-a) elégedetten nyilatkoztak a tájékoztatás alkalmazott módjáról. Olyan közösségekről van szó, ahol nincs kifejlesztett tájékoztatási rendszer (mass-medium, közlöny, lokális sajtó, üzemi lap stb.). Az ilyen közösségekben az összejöveteleken a szóbeli közlés a tájékoztatás legelterjedtebb formája, amely egyébként a legtöbb kérdés megoldása szempontjából lassú és nem elég hatékony. Kulturális hagyományainknak azonban megfelelő az a forma, amely a városi környezetben és az összetett társultmunkaszervezetekben is tovább él, bár azt eredményezte, hogy ezekben a környezetekben már kevesebben elégedettek a tájékoztatással, mint az említett falusi közösségekben.

3. A vizsgált probléma központi kérdése, *milyennek kell lennie a tájékoztatási rendszernek, a kommunikáció mechanizmusának*, hogy lehetővé tegye a küldöttrendszer társadalmi céljainak elérését.

A választ a kommunikációelmélet fogalmazza meg, figyelembe véve a tömegtájékoztatási technológia fejlődésének távlatait is.

Egy ilyen tájékoztatási rendszer alapvető meghatározói a következők lehetnének:

1. Megszüntetni a tájékoztatás felosztását tájékoztatási objektumokra és szubjektumokra. Az eddigi tájékoztatási rendszerek jórészt úgy bonyolították le a tájékoztatás folyamatát, hogy az információáramlás a közlő tényező, a szubjektum (sajtó, rádió, tv stb.) irányából történik a tájékoztatási objektum, az amorf közönség irányában, amely mindvégig az információ passzív befogadója. Az ilyen tájékoztatás ki van téve a manipulálás veszélyének és lehetőségének. A manipulálást a reprezentatív demokratikus rendszerekben a társadalmi-politikai viszonyok határozták meg (hogy a nem demokratikus politikai formákat ne is említsük), de ugyanígy a tömegtájékoztatási technológia is, mert a befogadó nem befolyásolhatja sem a folyamatát, sem a tartalmát. Itt nem a visszajelzési összefüggésekre gondolunk, amely a technokrata és a bürokrata modellű társadalmakban is ismeretes, ahol a döntéshozatal hordozói visszajelző információkat kapnak arról, milyen fogadtatásra talált egy-egy intézkedés

a tömegek körében. Témánk tárgya egy olyan tájékoztatási rendszer, ahol a tájékoztatási folyamat minden fázisának minden öngazgatási tényező és egyén egyenrangú részese lehet.

Az elképzelés valóra váltásakor a technikai újdonságokat is szem előtt kell tartani.

Ilyen szempontból kedvező kilátásokkal kecsegtetnek egyes új közvetítő rendszerek, elsősorban a kábeltelevízió.² A tömegkommunikációnak eme eszköze nemcsak két irányba közvetíthet és fogadhat információt hanem egyidőben több irányba is lehetővé teszi a kommunikációban való részvételt szinte minden néző és hallgató számára. Megszüntethetné tehát a kommunikációban a passzív, amorf és anonim közönség fogalmát. Egyéb segédeszközök használatával a nézők szabályozhatják a kommunikációban való részvétel idejét is. A kábeltelevízió és a kiegészítő rendszerek működtetésével az is elérhető, hogy egyesek a számukra szükséges anyagot írásban kapják meg, illetve hogy kérésükre egyéb információt is szolgáltatassanak nekik. Említett munkájában Blagus megállapítja, hogy ez képezhetné az alapját a tömegkommunikáció új, öngazgatási modelljének, mert társadalmunkban csak egy ilyen tájékoztatási rendszer alkalmazhatnánk teljes sikerrel. Bármennyire is egyetértünk azonban a szerzővel, hogy egy ilyen tájékoztatási rendszer elvben optimálisan megfelelné az öngazgatás és a küldöttrendszer tájékoztatási követelményeinek, nem lenne jó azonban, ha a rendszer gyakorlati alkalmazásának objektív akadályai miatt nem kutatnánk más modellek után is.

2. A tájékoztatási rendszernek nem csupán a kezdeményezések, javaslatok közvetítésére kell irányulnia, hanem a teljes problémakör követésére, a helyzet feltérképezésére, a lehetséges megoldásokkal kapcsolatos adatok begyűjtésére, majd az elfogadott határozatok megvalósítására is. A felsoroltak mellett fontos feladatok még a tájékoztatási rendszernek az információk hatásának, effektusának nyomon követése.

3. Az egyének, de ugyanígy a testületek (és szervek) változó összetételükre való tekintettel többé „nem emlékezhetnek mindenre”, sőt még a számukra fontos problémák mindegyikére sem. Közrejátszik ebben az említettek mellett a különböző szervek hatáskörébe tartozó kérdések szerkezetgazósága, összetettsége, változékonysága is. Mint mondtuk tehát a küldöttrendszer egyik lényeges ismérve, hogy a küldötti megbízatás és tisztségek betöltésében nagyszámú egyén, dolgozó és polgár váltja egymást, ami ahogy azt Novosel nevezi a „rendszer memóriaképességének” csökkenéséhez vezet.

A küldöttrendszeri tájékoztatásban ahelyett, hogy igyekszünk mindenként minden releváns problémáról, a probléma forrásáról, a helyzetről, a lehetséges megoldásokról tájékoztatni, több gondot kellene fordítani arra, hogy a döntéshozatal minden résztvevője maga kérje és kapja meg az információkat, mégpedig olyanokat, amelyek kapcsolatban állnak konkrét küldötti tevékenységével, vagyis azokkal a kérdésekkel, amelyek megoldásában mint küldött maga is részt vesz. Ezzel kiküszöbölnénk a jelenlegi tájékoztatás egyik legnagyobb hibáját, a küldöttek információval való

túlterhelését. Az ilyen megoldás feltételezi a korszerű technikai eszközök, elsősorban a számítógépek alkalmazását. A különbség a kábeltelevízió és a számítógépes rendszer alkalmazási lehetősége között az, hogy amíg az elsőt jelenlegi körülményeink között nem tudnánk megvalósítani, az utóbbi alkalmazásának nincs gyakorlati akadálya.

4. A szóban forgó tájékoztatási rendszer megvalósításának egyik további feltétele a közlő tényezők (hírközlő eszközök, információközpontok) szerepének afirmálása. Az emittensnek segítenie és szavatolnia kell a rendszer szabályos funkcionálását, mégpedig a küldöttrendszer minél teljesebb megvalósítása érdekében. Nem szabad közben megengedni, hogy az emittens uralja a rendszert, olyan önállósult erőként, amely átszűri az információkat és irányít. Ellenkezőleg, lehetővé kell tennie az információk cirkulálását, összegyűjtését, érthető formában történő közlését stb. Az öngazgatási tájékoztatási rendszer kialakításának kérdése nem lehet csupán a hivatásos tájékoztatási eszközök joga és kötelessége. Hosszú távra szóló intézkedéseket kell foganatosítani a kommunikációkultúra megváltoztatására, a tömörebb, közérthetőbb kifejezőmódok elsajátítására és alkalmazására, egyszóval az epikus jegyeket magán viselő kommunikációkultúra lassú felszámolására.

5) A hatékonyabb küldöttrendszeri tájékoztatást célzó és a mai körülmények között is elérhető lehetőségek között tartjuk számon az alábbiakat is:

— A szóbeli közlésmód üléseken kívüli elterjedtebb alkalmazását, mindenekelőtt az információk „természetes” áramlását, amelyeknek helytállóságát az információkutatások megerősítették. A kisebb csoportokban történő spontán közlésmódot, bár ezeknek a formáknak vannak fogyatékségei is. Így például elferdíthetik, megváltoztathatják az információ eredeti tartalmát. Alkalmazásuk tehát rendkívüli óvatosságot igényel.

— Gyakrabban lehetne alkalmazni a kérdőíves adatgyűjtést. Nemcsak egy-egy problémakörrel kapcsolatos álláspontot lehetne összegyűjteni és összegezni, hanem azt is, hogy egy-egy adott környezetben mi jelent gondot, problémát.

— A küldöttrendszeri tájékoztatás céljaira a tömegtájékoztatási eszközöket is jobban fel lehetne használni. A köztársasági és tartományi székvárosokban működő, vagy ott megjelenő hírközlő eszközök erre a célra igaz nem alkalmasak, a helyi jellegűek viszont annál inkább. Ezen a téren értünk is el eredményeket. A helyi tájékoztatási eszközöknek nyitva kell állniuk nemcsak a közigazgatási és végrehajtó szervek döntéseivel kapcsolatos információk előtt, hanem a küldöttbázishoz tartozó minden tényező (polgárok, dolgozók, küldöttségek) kezdeményezése előtt is.

4. Az utolsó és az eddig elmondottak alapján talán már nyilvánvaló kérdés: *Milyennek kell lennie a küldöttségi vita és döntéshozatal lebonyolítására alkalmas információnak? Milyennek kell lennie az „öngazgatási tájékoztatásnak”?*

1) Az öngazgatás szolgálatában álló tájékoztatásnak *tudományosan és szakmailag megalapozottnak kell lennie, de mentesnek a szűkebb érte-*

leben vett szakkifejezések túlzott használatától. Ebből számos probléma adódhat. A szakkifejezésekkel való „manipulálás”, a szakkifejezések túlzott használata azt eredményezheti, hogy az információt csak a szakemberek, a beavatottak értik. Mivel pedig az információ előfeltétele a vitában és döntésben való egyenrangú részvételnek, akkor csak a szakmaiak vesznek részt a döntésben. Ez a modern döntéshozatal úgynevezett technokrata változata. A másik véletet és veszélyt az rejti magában, amikor annyira leegyszerűsítik a problémát, hogy minden szakmai vagy tudományos érvet mellőznek és az ép észre hivatkozva megfelelő adatok nélkül, laikusán próbálják a vitás kérdést megoldani. Igyekezünk tehát mellőzni a szimplacitást és a praktikizmust, mert tudálékosághoz vezet a döntéshozatalban.

2) Az információt a *teljesség igényével* kell készíteni, úgy hogy a probléma egészét felöleljük, mindenekelőtt pedig a döntés szempontjából nélkülözhetetlen adatokat. Egy, a kérdéssel kapcsolatos felmérés alkalmával a megkérdezett polgárok véleménye az volt, hogy a megoldásra irányuló kezdeményezések és javaslatok nem tartalmazzák a szükséges adatokat, illetve a szükséges adatoknak csak 25, 35, de legjobb esetben is mindössze csak az 53⁰/₀-át tartalmazza a problémáról szóló tájékoztató.

3) Az információnak elő kell segítenie a vita lebonyolítását és a helyes döntés meghozatalát, nem pedig megnehezítenie a folyamatot. Az információ minőségét szolgálja az is, ha *több megoldási javaslatot* tartalmaz ezekből a vita során a küldöttek kiválaszthatják a legkedvezőbbet.

4) A továbbiakban ahhoz, hogy alkalmas legyen a küldöttrendszeri vitára és döntéshozatalra, az információnak tartalmaznia kell a napirenden szereplő kérdés megoldásának *módjára, eszközeire és idejére* vonatkozó adatokat. A három említett adatról 1978-ban Bácspalánkán végeztünk felmérést. Három fontos kérdésben döntöttek a küldöttek és a három csoport tagjai úgy ítélték meg, hogy az információk 61, 63, illetve 48 százalékban tartalmazták a megoldás módjára, eszközeire és idejére vonatkozó adatokat.

5) Noha eleget kell tennie az előzőekben felsorolt követelményeknek, a jó információ mégsem lehet *túl terjedelmes*, mert a küldötteket akkor nemcsak az információ befogadásától, de a vitában és döntéshozatalban való részvételtől is visszariasztja. Természetesen az, hogy mi a megfelelő és mi a felesleges, függ a befogadók kultúrájától, pontosabban a kultúra típusától is. Reprezentatív csoportunkban a válaszadók 28, 38, illetve 59 százaléka bírálta az információk terjengősségét.

6) Következésképp az sem mellékes, hogy mennyire *érdekes és megnyerő* az információ. Többen vélekedtek úgy, hogy az információk nem eléggé attraktívak. (Ez többnyire azzal áll összefüggésben, amiről már szóltunk: a túlméretezett terjedelemmel, az információk olyan módon történő megfogalmazásával, ami nem serkent gondolkodásra, nem vet fel problémákat, nem mutat rá a kérdés összetettségére, a megoldás alternatíváira, esetleges ellentmondásosságára stb.) Ide tartoznak még a tájé-

koztatásban tapasztalható formalizmus, a jogi terminológia elburjánzása és egyebek.

A probléma lényege kommunikációkultúránk milyenségében rejlik, amit csak tovább fokoz a szakmai hozzáértés hiánya. Nincsenek például olyan szakavatott személyek — nevezzük őket akár szakembereknek is — akik a javaslatokat, intézkedéseket, megoldási lehetőségeket a nyilvánosságnak érthető és elfogadható információ formájában tudnák továbbítani. Nincs szándékunkban síkraszállni azért, hogy minden társult-munka-alapszervezet alkalmazzon olyan szakavatott személyt, aki ezt a munkát elvégezhetné, de a nagyobb munkaszervezetekben és társadalmi-politikai közösségekben átmeneti megoldásként ajánlatos lenne mindaddig, amíg a jelenleginél egy hatékonyabb tájékoztatási rendszert ki nem fejlesztünk.

Természetesen az információkból hiányzó attraktivitás ellenszereként nem ajánljuk a szenzációhajhászt. Ez nem járulna hozzá a tájékoztatás objektivitásához, és nem szolgálhatna alapul a küldötti vita lebonyolításához és a döntések meghozatalához, különösen ha az érdekegyeztetés szükségességét is szem előtt tartjuk.

5 Vizsgáljuk meg most az érem másik oldalát is, hogy vajon a *küldöttrendszer hatékony tájékoztatási rendszer-e vagy sem?* A kérdés másképpen is megfogalmazható: érthető-e a küldöttrendszer mint visszajelző tájékoztatási rendszer a dolgozók és polgárok számára, hiszen a közérthetőség előfeltétele annak, hogy a bázis ténylegesen is a küldöttrendszer mozgatóereje legyen.

Eddigi kutatásaink nem szolgáltatnak elég adatot a végleges és általános érvényű következtetés levonásához, annyi azonban bizonyos, hogy a gyakorlat még távol áll az elmélettől. A felmérések alapján az alábbiak állapíthatók meg:

— A küldöttrendszeri összefüggések, a döntések világosak, érthetőek, az információáramlás a bázistól a küldöttségig és a küldöttektől vissza a bázisig kielégítő a döntéshozatal alacsonyabb régióiban, a helyi közösségekben és munkaszervezetekben. Egyes aspektusok tekintetében a helyi közösségek, más szempontból pedig a társultmunka-szervezetek bizonyultak eredményesebbnek. A helyi közösségek főleg falun tudják eredményesen betölteni a vita és döntéshozatal fórumának szerepét.

— Az epikus mentalitásból fakadt kommunikációkultúra, az ülések sokasága és hosszúsága (ami ugyancsak összefüggésben van a terjedelmes előadásmóddal) csökkentik a küldöttrendszer hatékonyságát, a polgárok pedig unják a sok ülésezést.

— Noha az adataink hiányosak, mégis megállapíthatjuk, hogy túl sok az olyan ülés, amelyen egy-egy testületnek olyan javaslatot kell jóváhagynia és megerősítenie, amit a testületen kívül, mások (például a munkaszervezeti vezetők) gondoltak ki. Ezt a javaslatot pedig az eszmei szerzők körömszakadtáig védik, s az egyetlen helyes megoldási lehetőségként tüntetik fel.

Minden, amiről írásunkban szólunk, azt a következtetést látszik alá-

támasztani, hogy a küldöttrendszer megvalósítása az integrált öngazgatás rendszerében történelmi folyamat. Fejlődését institutionális intézkedésekkel is segíteni kell, de időbe telik, mire teljes egészében kibontakozik.

Záradékként megállapíthatjuk, hogy kommunikációrendszerünk, s így a küldöttrendszeri tájékoztatás is inkább ösztönösen, „empirikus” alapon fejlődött, aligha beszélhetünk tehát ésszerűen fejlesztett (és kifejlesztett) kommunikációrendszeréről. Ezért egyetértünk Pavle Novosellal, hogy a rendszer továbbfejlesztését nem a közlönyök számának növelésével, hanem a racionális, tudományosan megalapozott módszerek kidolgozásával érhetjük el.³

Figyelembe véve a küldöttrendszeri tájékoztatásban és a küldöttrendszer funkcionálásában elért eredményeket, leszögezhetjük, hogy kulturális, társadalmi-institutionális és műszaki szempontból is távol vagyunk még attól a tájékoztatási modelltől, amilyent a küldöttrendszer igazán megkövetel. Tévedés ne essék, ez nem jelenti azt, hogy a jelenlegi tájékoztatás nincs a küldöttrendszeri döntéshozatal szolgálatában. Hovatóvább ez a tájékoztatás nagy kiterjedésű, rendkívül sok ember számára közvetít információt, de ugyanakkor költséges is. Mindent összevetve tehát csak az első, a kezdeti lépéseket tettük meg egy olyan tájékoztatási rendszer kiépítésében, amilyent a küldöttrendszer feltételez, vagyis amelynek fontos elemei az információáramlás többirányúsága, a megoldásra váró kérdés minden részletének ismerete, a különböző alternatívák ismeretése, az elfogadás feltételei, valamint a résztvevők érdekeinek, álláspontjainak ismerete.

Fordította *Hornok Ferenc*

Jegyzetek

- ¹ Részletesebben: P. Novosel, F. Vrega, K. Blagus, Lj. Bačević, D. Stanojević és mások munkáiban.
- ² K. Blagus: Nova komunikacijska tehnologija i samoupravno društvo. (Az új kommunikáció-technológia és az öngazgatási társadalom) *Politička misao*, 1976, 173—183. oldal
- ³ Pavle Novosel: Delegatsko informisanje. (Küldöttrendszeri tájékoztatás) Centar za informaciju i publicitet, Zagreb, 1977, 27. l.

Rezime

Informisanje kao uslov integracije delegatskog sistema

U radu se ukazuje na složenosti koje se kriju iza uobičajenih formulacija o istinitoj, objektivnoj, razumljivoj i blagovremenoj informaciji. Ukazuje se na potrebu izgrađivanja jedne posve drugačije informacione kulture koja bi odgovarala zamisli delegatskog sistema. Umesto epskog usmenog načina izražava-

nja koji je još prisutan u pisanom i usmenom komuniciranju u procesu odlučivanja, zamisao delegatskog sistema pretpostavlja mnogo više ekonomičnosti u informisanju: pristup svim relevantnim podacima kad konsument zahteva — u vezi s opredeljivanjem u procesu odlučivanja — uključujući saznanja o posledicama različitih opcija koje su u opredeljivanju moguće. Od značaja je i prevaziлаženje podele na komunikacionog subjekta i objekta. U praktičnom pogledu, ukazuje se na potrebu artikulacije uloge komunikatora u delegatskom sistemu, na veće oslanjanje na usmenu komunikaciju, na veće korišćenje anketnih ispitivanja u određenim fazama i najzad, u potrebu dalje afirmacije lokalnih i preduzetnih medija.

Iznose se i rezultati empirijskog istraživanja obaveštenosti radnih ljudi u vezi s delovanjem delegatskog sistema i pojedinim odlukama sprovedeno na teritoriji opštine Bačka Palanka.

Resumee

Informieren als Voraussetzung der Integration des Delegatensystems

Im Artikel wird auf die Komplikationen hingewiesen, die hinter der üblichen Formulationen über die richtige, objektive, verständliche und zeitgemässe Information stecken. Die Nötigkeit der Ausbildung einer ganz neuen Informationskultur wird erklärt, die den Vorstellungen des Delegatensystems entsprechen sollte. Statt der epischen, mündlichen Ausdrucksweise, die in der schriftlichen und mündlichen Kommunikation im Prozesse der Beschlussfassung noch immer vorhanden ist, hat die Vorstellung des Delegatensystems mehr Wirtschaftlichkeit in der Informierung festgesetzt: Zutritt zu allen relevanten Daten, wenn der Konsument es verlangt, um sich im Prozess der Entschlussfassung engagieren zu können, die Erkenntnisse über die Folgen verschiedener Optionen mit einbeschlossen, die bei der Entschlussfassung nötig sind. Auch das Überholen der Teilung der Kommunikationsobjekte und Subjekte ist von besonderer Wichtigkeit. Praktisch gesehen, wird auf die Nötigkeit der Artikulation der Rolle des Kommunikators im Delegatensystem hingewiesen, auf den stärkeren Gebrauch der mündlichen Kommunikation, auf öfteren Gebrauch der anketarischen Befragung in bestimmten Phasen und zuletzt die Nötigkeit weiterer Affirmation der lokalen und Unternehmungsmedien.

Es werden auch die Ergebnisse von empirischen Vorschungen über die Informiertheit der Arbeiter, über die Tätigkeit des Delegatensystems und der einzelnen Entschlüsse, die in der Gemeinde Bačka Palanka durchgeführt worden sind, vorgeführt.